

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2
THE SCHOOL DIRECTORS' ACADEMIC LEADERSHIP IN NAKLANG
2 NETWORK OF EDUCATIONAL DEVELOPMENT CENTRE

—◆◆◆—
¹สกาเดือน นันทะชัย

¹Sakaoduan Nantachai

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย

Ratchathani University, Thailand.

Sakaoduannan999@gmail.com

Received : May 1, 2022; Revised : May 20, 2022; Accepted : May 31, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27 - 0.73 และค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามอยู่ในเกณฑ์ที่ถือว่าวัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวิจัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2 จำนวน 9 โรงเรียน จำนวน 132 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์พัฒนาเครือข่ายการศึกษานากลาง 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนตามลำดับและมีผลการศึกษารายด้านย่อยจากโดย

¹ นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

รวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ด้านการจัดให้มีสิ่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ส่วนด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู มีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอันดับสุดท้าย

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2

Abstract

This study aims to explore academic leadership and the pathway of academic-leadership development of the school directors, who work for the schools in Naklang 2 Network of Educational Development Centre under Nongbualamphu Primary Educational Service Area Office 2. The participants were categorized depending on gender and working experiences. Additionally, the research instruments used for gathering the data consist of a rating scale questionnaire containing five levels, including 30 items. Accordingly, the discrimination index is between 0.27–0.73. Besides, the IOC of the questionnaire shows 0.67-1.00, where the congruence of the questionnaire is related to the research purposes. According to the research aims, the data was investigated from the samples containing 9 schools (192 people). The statistics used in this study are frequency, percentage, mean (X), and standard deviation (SD). The result shows that the academic leadership of the school directors in Naklang 2 Network of Educational Development Centre is at the level of MORE in teaching and learning management, the school's mission, and the school's academic climate support aspects, respectively. Furthermore, the study's results of other minor aspects are also at the level of MORE, i.e., the coordination of curriculum use, learning aid management, school's goal communication, and the teachers' academic leadership encouragement aspects, respectively.

Keywords : academic leadership, Naklang 2 Network of Educational Development Centre

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกก้าวผ่านจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ส่งผลกระทบทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเมืองของทุกประเทศ โดยเฉพาะความก้าวหน้าของ เทคโนโลยีและการสื่อสาร ที่ทำให้โลกทั้งโลกเชื่อมโยงและสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว เป็น โลกไร้พรมแดน การศึกษา เป็นเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมในวินพรงนี้ถูกกำหนด โดยทักษะและความรู้ที่ต้องการ ในปัจจุบัน ดังนั้น การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้าง และเตรียมเยาวชนของชาติเพื่อเข้าสู่โลก ยุคศตวรรษที่ ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจาก กระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ทำหาย และซับซ้อน เป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่มีความรู้ความสามารถ มี ทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์และสร้าง นวัตกรรม การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การศึกษามีความสำคัญ ต่อการพัฒนา ประเทศ มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสม และมี คุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังคนของประเทศ การศึกษา จึงเป็นปัจจัย หลักที่สำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมี ความสุขในฐานะ เป็นพลเมืองไทยและพลโลก ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องอาศัย การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษา ครูผู้สอน ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และชุมชน ต้องร่วมมือกัน ปลุกฝังคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จึงต้องพิจารณาถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษา กำหนดให้จัดขึ้นแล้วส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ สถานศึกษาจึงมีภารกิจที่จะต้องจัดการศึกษา ให้ได้มาตรฐาน ให้นักเรียนมี คุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติประเทศ การที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ ต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลัก ของ โรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ จะเห็น ว่า คุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ และการ ที่จะทำให สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและมี คุณภาพ พิจารณา ได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับ หลักสูตรการจัดการเรียน การสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร สถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา

การบริหารจัดการด้านการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขาดประสิทธิภาพไม่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวข้างต้น สาเหตุของการขาด ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา พอสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารขาดความสนใจ และเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งส่วนตัวและด้านปฏิบัติงานในสถานศึกษา ไม่มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ไม่สอนงาน ไม่กระจายงาน ไม่เป็นมิตรกับผู้ใต้บังคับบัญชา 2) ผู้บริหารสั่งงานไม่ตรงความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ผู้บริหารขาดการยอมรับนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา 4) ผู้บริหารไม่ไว้วางใจในความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา คิดหรือตัดสินใจทำงานด้วยตนเอง 5) ผู้บริหารขาดความมั่นคงทางอารมณ์ 6) ผู้บริหารสั่งการตามคำสั่งของหน่วยเหนือไม่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้สติปัญญาในการคิดงานปัญหาเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของครูที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

สถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จมักจะมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการนำบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาคือผู้อำนวยความสะดวก (Fascinator) เป็นผู้นำ (Leader) เป็นผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นผู้นำนวัตกรรม (Innovation) เข้ามาสู่สถานศึกษาและเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้า โดยเฉพาะในส่วนการจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มี ความรอบรู้ทางด้านวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถบริหารปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น จะก่อให้เกิดสภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครู ช่วยทำให้คุณภาพการสอนของครูดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะ เป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการและเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตอาสา มีความพร้อม ที่จะนำการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2 เพื่อนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2 อันจะนำไปสู่การปรับปรุงการบริหาร การศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2

2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาณากลาง 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2 ได้การดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 9 โรงเรียน อันประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2 มี 3 องค์ประกอบ 11 ด้าน คือ 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน ประกอบด้วย ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน 2) การจัดการด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร และด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 3) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2 มี 3 องค์ประกอบ 11 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็น ปัญหา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดทักษะการจำแนกประเภทวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนทดลองและหลังทดลอง โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples กำหนดค่าที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์พัฒนาเครือข่ายการศึกษานากลาง 2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์พัฒนาเครือข่ายการศึกษานากลาง 2 โดยรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	ระดับ
การกำหนดภารกิจของโรงเรียน	4.25	0.79	85.00	มาก
การกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน	4.17	0.90	83.38	มาก
ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน	4.33	0.67	86.62	มาก
การจัดการด้านการเรียนการสอน	4.25	0.52	85.05	มาก
การจัดการด้านการเรียนการสอนด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน	4.21	0.57	84.24	มาก
ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร	4.43	0.38	88.64	มาก
ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.11	0.61	82.27	มาก
การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	4.23	0.54	84.60	มาก
ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน	4.23	0.50	84.20	มาก
ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน	4.28	0.52	85.51	มาก
ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู	4.08	0.64	81.52	มาก
ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ	4.26	0.55	85.10	มาก
ด้านการพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ	4.21	0.54	84.17	มาก
ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้	4.33	0.45	86.52	มาก
รวม	4.23	0.60	84.69	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์พัฒนาเครือข่ายการศึกษานากลาง 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนตามลำดับและมีผลการศึกษารายด้านย่อยจากโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ด้านการจัดให้มีสิ่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ส่วนด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู มีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอันดับสุดท้าย

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 2 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์พัฒนาเครือข่ายการศึกษานากลาง 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนตามลำดับ และรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในสังกัดศูนย์พัฒนาเครือข่ายการศึกษานากลาง 2 มียุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากล และส่งเสริม การแข่งขันทางวิชาการมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการพัฒนาการศึกษาเพื่อสู่อาเซียน ประกอบกับเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้รอบด้าน อีกทั้งในหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษา จึงจัดฝึกอบรม ให้กับผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำ จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถ ในการพัฒนางานด้านวิชาการ การวางแผน การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การจูงใจ การสนับสนุน และส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสนับสนุนการวัดประเมินผลของนักเรียน เป็นผู้ประสานงาน ควบคุมงานด้านวิชาการ พัฒนาสภาพการทำงานของครู และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ กำกับติดตามนิเทศครู และส่งเสริมสัมพันธภาพของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของจุฑามาศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2547) ที่ศึกษาความสามารถในการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว พบว่า ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และให้เหตุผลว่า งานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจและตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ รู้จักปรับปรุง

ตนให้รู้และเข้าใจงานวิชาการ สามารถเป็นผู้นำครูด้านวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรสุรีย์ สุธนวัฒน์ (2549) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกิ่งอำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาในกลาง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผลดังนี้

2.1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียน มีการกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน โดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม ควรมีการระดมสมองในการจัดทำแผนการพัฒนาลักษณะของสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีความจำเป็นที่ต้องมีรูปแบบการวางแผนที่ครอบคลุมชัดเจน เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยมีการวางแผนและกำหนดนโยบายทางวิชาการของโรงเรียน กำหนดปฏิทินวิชาการ จัดทำแผนปฏิบัติการ คู่มือปฏิบัติงานฝ่ายวิชาการทุกสถานศึกษา ดำเนินการเกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบของฝ่ายวิชาการ มอบหมายงาน จัดทำโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ ประสานกับผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อวางแผนการดำเนินโครงการ กิจกรรมทางวิชาการ มีการสรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน และควรสื่อสารให้บุคลากร ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน และควรจัดทำโปสเตอร์หรือป้ายประกาศที่แสดงให้เห็นถึงการให้ ความสำคัญแก่งานด้านวิชาการของโรงเรียน

2.2 พัฒนาการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรบันทึกการนิเทศเพื่อประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูว่าสอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน ซึ่งให้เห็นถึง จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนา ใช้ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมา กำหนดหลักสูตรสถานศึกษาและมีการวัดและประเมินผลตรงตามหลักสูตร และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ความก้าวหน้าของนักเรียนตามเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน แนวทางในการปฏิบัติ ควรมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ (KPI) เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลในการดำเนินกิจกรรม โครงการ มีการประเมินผลการวางแผนนิเทศว่าการดำเนินการสอดคล้องวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือไม่ และนำนวัตกรรมสู่การปฏิบัติ มีการนิเทศทั่วไป ควบคู่กับการให้คำปรึกษา เช่น การควบคุมชั้นเรียน ถามคำถาม ฯลฯ โครงการของครู ประถมศึกษา ได้กล่าวว่า การนิเทศแบบคลินิกสามารถพัฒนาสมรรถภาพของครูได้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการอบรมและขยายผล ให้เหมาะสมกับศักยภาพและสภาพการดำเนินงานทุกกลุ่มประสบการณ์หรือทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ส่งเสริม สนับสนุนครูให้พัฒนาจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน กำหนดแนวทางและวิธีการนิเทศโดยมีรูปแบบและเครื่องมือนิเทศอย่างหลากหลาย นิเทศติดตาม ตรวจสอบจากสภาพจริงสรุป และรายงานผลการนิเทศ

2.3 การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนในขณะที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควบคุม ดูแลเกี่ยวกับการสอนแทนเมื่อครูประจำชั้น/ประจำวิชาไม่มาทำการสอน มีการจัดสอนซ่อมเสริมหรือจัดกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรตอบแทนครูที่มีความสามารถพิเศษด้วยการให้ความก้าวหน้าในวิชาชีพ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูนำทักษะต่างๆ ที่ได้จากการฝึกอบรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียนในแต่ละระดับหรือช่วงชั้น และผู้บริหารสถานศึกษาควรยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีผลงานทางด้านวิชาการดีเด่น โดยการประกาศเกียรติคุณ หรือลงข่าวในวารสารของโรงเรียน เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบถึงพัฒนาการด้านการเรียนของนักเรียน อย่างสม่ำเสมอ มีสภาพทางกายภาพต้องจัดอย่างเหมาะสมทั้งบริเวณสถานศึกษาที่เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอน จัดห้องกิจกรรมทางวิชาการให้กับผู้เรียน สถานศึกษามีความจำเป็นอย่างมากในสถานการณ์ปัจจุบัน การให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งใกล้ตัวที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดระบบนิเวศวิทยา ครูผู้สอนต้องเป็นกัลยาณมิตร ผ่านกระบวนการคัดเลือกที่เหมาะสม สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียนในด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2547) ที่ศึกษาความสามารถในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว พบว่าความสามารถในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และให้เหตุผลว่า งานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจและตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ รู้จักปรับปรุงตนให้รู้และเข้าใจงานวิชาการ สามารถเป็นผู้นำครูด้านวิชาการ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์พัฒนาเครือข่ายการศึกษานากลาง 2 พบว่าผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการบริหารด้านการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษาและมีการพัฒนาด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้น่าอยู่น่าสนใจมีสิ่งเร้าที่กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนมีการเสริมแรงและสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูและนักเรียนอยู่เสมอ จึงจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ภาณุทัต. (2555).ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัด
เทศบาลนครระยอง .ม.ป.ท.
- กมล ตราชู. (2553).การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาเทศบาล. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กรองทอง จิระเดชากุล. (2550).คู่มือการนิเทศภายใน. กรุงเทพฯ:ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กวีวงศ์พุฒิ. (2550). ภาวะผู้นำ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: พี.เค.อินเตอร์พริ้นซ์.
- จุฑามาศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2547).ความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรีฉัตร เล็กตวง. (2554).การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. ม.ป.ท.

